

Egyéni vállalkozás alapvető közterhei

Észak-Magyarországi JOGpontok

Az egyéni vállalkozó sajátos pozícióban van, mivel önmaga foglalkoztatója is egyben. Így egyedül köteles a hagyományosan a munkavállalókat és a munkáltatókat megillető terhek megfizetésére is.

Ebben a fejezetben a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (Szja tv.) hatálya alá tartozó egyéni vállalkozókra vonatkozó szabályokat bemutatására kerül sor. A következő fejezet foglalkozik az ettől eltérő egyszerűsített vállalkozási adó vagy kisadózó vállalkozások tételes adójának szabályait választó egyéni vállalkozókra vonatkozó szabályokkal.

I. Személyi jövedelemadó

A fejezetben foglalt járulékok pontos meghatározása szempontjából elengedhetetlen az egyéni vállalkozókra vonatkozó személyi jövedelemadó szabályok rövid bemutatása, ugyanis a járulékok a személyi jövedelemadó alapját képező jövedelem mértékéhez igazodnak.

Először is fontos tisztázni, hogy nem minden egyéni vállalkozás tartozik az Szja tv. hatálya alá. Ennek megfelelően

a törvény meghatározása szerint egyéni vállalkozónak minősül az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvény (Ev.tv.) szerinti egyéni vállalkozói nyilvántartásban szereplő magánszemély, az említett nyilvántartásban rögzített tevékenysége(i) tekintetében, kivéve az a magánszemély, aki:

- ingatlan-bérbeadási vagy
- szálláshely-szolgáltatási tevékenység folytatása

során az önálló tevékenységből származó jövedelemre, vagy a tételes átalányadózásra vonatkozó rendelkezések alkalmazását választja. Ez a fajta kivétel a társadalombiztosítási járulékok és a szociális hozzájárulási adó megfizetése esetén nem jelenik meg.

Az Szja tv. a jövedelem kiszámítására két módszer közötti választási lehetőséget enged:

- költségek tételes elszámolása alapján a vállalkozói jövedelem szerinti adózás vagy
- átalányadózás.

I/1. **Vállalkozói jövedelem szerinti adózás**

Az első esetben az egyéni vállalkozó a jövedelmét a vállalkozói bevételből az elismert és igazolt költségek levonásával tudja megállapítani, amelyeket a törvény mellékletei részletesen felsorolnak. Ez azt jelenti a gyakorlatban, hogy a törvény tartalmazza a bevételek, a bevételt növelő, illetve csökkentő tételek és az igazolható költségek listáját, amelyek összesítésével kerül megállapításra a vállalkozói jövedelem. A személyi jövedelemadó alapja tárgyévben a vállalkozói jövedelem és az előző évről áthozott, érvényesített veszteség különbözete. Azonban, mint ahogy az a későbbiekben is visszatérő elem lesz, a jogalkotó meghatároz egy jövedelem minimumot, amely összeg után akkor is adózni kell, ha a tényleges tevékenységből származó jövedelem nem érte el ezt az összeget. A személyi jövedelemadó esetén ez a minimum jelenleg a tárgyévi adóalapba beszámító vállalkozói bevétel 2 %-nak megfelelő összeg.

A fentiek alapján kiszámított vállalkozói adóalap 500 millió forintot meg nem haladó része után 10 %, az a feletti részre

19 % az adó mértéke. A személyi jövedelemadó 9 %-os adó. A vállalkozói személyi jövedelemadóból kisvállalkozói adókedvezmény címén legfeljebb a vállalkozói személyi jövedelemadó 70 %-a vonható le a törvényi feltételek megtartása mellett.

Ha ez egyéni vállalkozó a személyi jövedelemadó megfizetésével nyert eredményt saját maga részére ki szeretné venni a vállalkozásából (vállalkozói kivét), akkor ahhoz osztalékadót is kell fizetni. Az osztalékadó alapját a fentiekben részletezett adózás utáni vállalkozói jövedelem jelenti, azonban további az Szja tv-ben meghatározott csökkentő, illetve növelő tételeket is figyelembe kell venni. A vállalkozói osztalékalap után az adó mértéke 15 %. Itt fontos megjegyezni, hogy az osztalékadó mellett az osztalékalap után az egyéni vállalkozó 14 % egészségügyi hozzájárulást is köteles megfizetni. Ennek az egészségügyi hozzájárulásnak van egy évi felső határa, amely jelenleg 450.000,- Ft. Ez azt jelenti, hogy ha az egyéni vállalkozó az adott évben elérte már ezt a határt, akkor e fölött nem szükséges ilyen típusú hozzájárulást fizetnie. Ebbe az összegbe az osztalékalap után megfizetett hozzájáruláson kívül beletartozik a havonta fizetett egészségbiztosítási járulék (7 %) vagy kiegészítő

tevékenységet folytatóknál a havi egészségügyi szolgáltatási járulék (2020-ban 7.710,- Ft) összege is.

I/2. Átalányadózás

Míg a vállalkozói jövedelemadó módszerét bármely egyéni vállalkozó választhatja, az átalányadózást csak 15 millió Ft-os bevétel korlátig lehet választani, vagy ha kizárólagosan kiskereskedelmi tevékenységet végez az egyéni vállalkozó, akkor 100 millió Ft határig. Ha az egyéni vállalkozó év közben dönt az átalányadózás választásáról vagy elhagyásakor, akkor ezeket az értékhatárokat arányosítani kell az adóévből eltelt idő alapján. Azonban érdemes tudni, hogy ha valaki kilépett vagy ki kellett lépnie (pl.: évközben átlépte a bevételi értékhatárt) az átalányadózás alól, akkor a jelenlegi jogszabályok alapján négy évig nem választhatja újra ezt az adózási módot.

Az átalányban megállapított jövedelem kiszámításakor a vállalkozói bevételt kell alapul venni, amelyet nem lehet bevételt csökkentő tételekkel csökkenteni. A bevételből a jövedelem a törvény által, egyes tevékenységek szerint különböző százalékban meghatározott költséghányad

(költségátalány) levonásával állapítható meg. Ez a hányad különböző tevékenységeknél eltérő mértékű lehet, alapszabályként 40 %-os, de bizonyos feltételek fennállása esetén lehet magasabb arányú is.

A költséghányad megállapításánál nem a bejelentett, hanem a bevételt eredményező tényleges tevékenység az irányadó. Mint az a későbbiekben is sokszor előfordul majd, a kiegészítő tevékenységet folytatókra (nyugdíjasokra) eltérő szabályok vonatkoznak, ők csak kisebb mértékű költséghányadot érvényesíthetnek.

II. Társadalombiztosítási járulékok

A főállású egyéni vállalkozó a nyugdíjjárulékot, valamint az egészségbiztosítási- és munkaerő-piaci járulékot vállalkozói jövedelem szerinti adózás esetén a vállalkozói kivét, átalányadózás esetén az átalányban megállapított jövedelem után fizeti meg.

A jogszabályalkotó azonban megállapítja a fizetendő járulékok alsó határát, azaz azt az összeget, amely után mindenképpen meg kell fizetni ezeket, akkor is, ha a tényleges jövedelem nem éri el ezek szintjét.

A hatályos szabályozás alapján:

- nyugdíjjáruléknál havonta legalább a minimálbér (2020-ban 161.000,- Ft),
- egészségbiztosítási- és munkaerő-piaci járuléknál havonta legalább a minimálbér másfélszerese (2020-ban 241..500,- Ft)

után kell járulékot fizetni. Ha az egyéni vállalkozó által személyesen végzett főtevékenység legalább középfokú végzettséget vagy szakvégzettséget igénylő munka, akkor a járulékokat nem a minimálbér, hanem a garantált bérminimum összegéhez igazítva kell megfizetni (a garantált bérminimum összege 2020-ban 210.600 Ft, annak 150 %-a 315.900,- Ft).

Összegezve ezek a járulékok a következőképpen alakulnak:

- nyugdíjjárulék mértéke: 10 %,
- egészségbiztosítási- és munkaerő-piaci járulék mértéke 8,5 %, amelyből
 - o természetbeni egészségbiztosítási járulék 4 %,
 - o pénzügyi egészségbiztosítási járulék 3 %,
 - o munkaerő-piaci járulék 1,5 %.

Az egyéni vállalkozó a járulékfizetési alsó határ után csak bizonyos, a törvény által meghatározott esetekben mentesül, amelyek közül a legfontosabb az egyéni vállalkozói tevékenység szüneteltetésének ideje (ez legalább egy hónap, legfeljebb 5 év lehet).

Továbbá a törvény alapján a mentesülés az alábbi időszakokban is fennáll:

- (baleseti) táppénz, csecsemőgondozási díj, gyermekgondozási díj folyósításának ideje,
- gyermekgondozást segítő ellátás, gyermekgondozási segély, gyermeknevelési támogatás, ápolási díj folyósításának ideje kivéve, ha ezek időtartama alatt vállalkozói tevékenységét személyesen folytatja,
- amíg csecsemőgondozási díjban, gyermekgondozási díjban és gyermekgondozást segítő ellátásban, gyermekgondozási segélyben egyidejűleg részesül.

Amennyiben ez az időszak nem öleli fel a naptári hónap teljes tartamát akkor a járulékfizetési alsó határ kiszámításánál egy-egy naptári napra a járulékalap harmincad részét kell alapul venni.

Fontos megjegyezni, hogy a másod- vagy mellékállásban végzett egyéni vállalkozói tevékenység esetén a fizetendő összegek kedvezőbbek. Ez akkor áll fenn, ha az egyéni vállalkozó egyidejűleg heti 36 órás munkaviszonyban áll vagy közép- és felsőfokú oktatási intézményben nappali rendszerű oktatás keretében folytat tanulmányokat. Ilyenkor a megfizetendő járulékok az alábbiaknak megfelelően alakulnak:

- nyugdíjjárulék 10 % a járulékalapot képező jövedelemből,
- egészségbiztosítási járulék 7 % a járulékalapot képező jövedelemből,
- valamint munkaerő-piaci járulékfizetési kötelezettség nem áll fenn.

Azoknál is az az általánostól eltérő szabályok érvényesülnek, akik az egyéni vállalkozásukat kiegészítő tevékenységként folytatják, mivel ezek a személyek már betöltötték a nyugdíjkorhatárt (saját jogú nyugdíjas vagy az az özvegyi nyugdíjban részesülő személy, aki a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte).

Az ilyen személyeknek is kell nyugdíjjárulékot fizetni a nyugdíjuk növelésének érdekében, azonban ez nincs alsó minimum határhoz kötve, annak összege a járulékalapot képező jövedelem utáni 10 %. Nem kell nekik továbbá egészségbiztosítási- és munkaerő-piaci járulékot fizetni. Azonban az egészségügyi ellátások igénybevételéhez egészségügyi szolgáltatási járulékot kell fizetniük, amelynek havi összege 2020-ban 7.710,- Ft (napi összege 257,- Ft).

III. Szociális hozzájárulási adó

A szociális hozzájárulási adó a bevezetőben is megfogalmazott szolidaritási elvvel áll kapcsolatban, annak megfizetéséért nem jár direkt ellenszolgáltatás a befizetőnek. Az Sza tv. rendelkezései szerint a vállalkozói jövedelem szerinti adózást alkalmazó egyéni vállalkozót saját maga után terhelő adó alapja a vállalkozói kivét, az átalányadózást alkalmazó egyéni vállalkozót saját maga után terhelő adó alapja az átalányban megállapított jövedelem.

Azonban a társadalombiztosítási járulékhöz hasonlóan itt is megállapításra került egy alsó korlát, amely után mindenképp meg kell fizetni a 2020-ban 17,5 %-os mértékű adót. Ez az

alsó határ a minimálbér vagy a fentiekben ismertetett szabályokhoz hasonlóan a garantált bérminimum 112,5 %-a (ez 2020-ban 181.125,- Ft, valamint 236.925,- Ft). Ha az adózónak nem áll fenn jogviszonya az egész hónapban, akkor a fennálló napokra legalább a minimálbér 112,5 %-ának harmincad részét kell megfizetni.

Az egyéni vállalkozónak a saját maga után megfizetendő adó alapjának megállapításkor nem veszi számításba a hónapnak azt a napját, amelyre

- (baleseti) táppénzben, csecsemőgondozási díjban, gyermekgondozási díjban részesül,
- gyermekgondozást segítő ellátásban, ápolási díjban részesül, kivéve, ha a folyósítás alatt az egyéni vállalkozói tevékenységét személyesen folytatja,
- csecsemőgondozási díjban, gyermekgondozási díjban és gyermekgondozást segítő ellátásban egyidejűleg részesül.

A gyermeknevelési támogatásban részesülő egyéni vállalkozónak nem kell szociális hozzájárulási adót fizetnie akkor sem, ha a folyósítás ideje alatt egyéni vállalkozóként munkát végez.

A fentiekén túl nem kell figyelembe venni az adó megállapításakor azt az időszakot sem, amíg az egyéni vállalkozó szünetelteti a vállalkozói tevékenységét.

Szintén mentesül a szociális hozzájárulási adó megfizetése alól, aki az adófizetéssel érintett időszakban:

- heti 36 órás foglalkoztatással járó munkaviszonyban áll (egyidejűleg fennálló több munkaviszony esetében az egyes munkaviszonyokban előírt munkaidőt a heti legalább 36 órás foglalkoztatás megállapításánál össze kell adni),
- közép- vagy felsőfokú oktatási intézményben nappali rendszerű oktatás keretében folytat tanulmányokat,
- kifizetővel fennálló, adófizetéssel járó jogviszonya alapján a kifizető – tárgyév január 31-éig, az adóév egészére tett nyilatkozata alapján – az adóalap minimum alapulvételével adót fizet utána.

A minimálbér és a garantált bérminimum tervezett kétlépcsős emelésével párhuzamosan várható, hogy a szociális hozzájárulási adó mértéke két lépcsőben csökkeni fog, 2020. évben ez az összeg az adóalap 17,5%-a.

